

Bukalo Nadiya. Accounting Policies its Essence and Purpose. The article is devoted to theoretical substantiation of certain critical accounting policies, investigated the nature and purpose of accounting policies. It is proved that the accounting policy is developed individually by each enterprise and is designed to ensure the reliability and accuracy of their financial information system. Identified a number of factors influencing the selection and justification of accounting policies. It is grounding a necessity in accounting policy in Ukraine. It is proved that an important part of the overall management mechanism and economic activity of enterprises is skillfully formed accounting policies. The causes and trends are reviewed that contribute to the formation of accounting policy with regard to the requirements of applicable law. Found that the purpose of accounting policy is to streamline your process to ensure complete, accurate and unbiased information for effective management. Enterprise independently develops accounting model that provides information about the company to all interested users.

Key words: accounting policies, accounting, financial reporting, principles, provisions (Standard).

УДК 657.22

Ярослав Крупка – доктор економічних наук, професор кафедри обліку у виробничій сфері, Тернопільський національний економічний університет

Методи оцінки майна та інвестицій в обліку й звітності

Розглянуто різні методи вартісної оцінки інвестиційних проектів і майна інвестиційної сфери в обліку на момент придбання й дату балансу. Дається критична оцінка методам, що побудовані на затратному, аналоговому та дохідному підходах. Висловлено думку щодо можливості їх використання на окремих стадіях облікового процесу, у різних варіаціях та сферах діяльності.

Ключові слова: інвестиції, майно, метод, оцінка, облік, фінансова звітність.

Постановка наукової проблеми та її значення. В умовах виходу України на міжнародні ринки, залучення іноземних інвестицій, а також через різке падіння купівельної спроможності національної валюти та інфляційні процеси, які охопили вітчизняну економіку останнім часом, важливо дати об'єктивну оцінку довгострокового майна й реалізованих інвестиційних проектів, що становлять основу при визначенні ринкової вартості підприємства загалом. У зарубіжній, а тепер і вітчизняній теорії розроблено та пропонуються до використання різні способи оцінки таких об'єктів. Проте в практичній діяльності здебільшого застосовують затратні методи оцінки. На такому підході акцентовано увагу й у затверджених законодавчих та нормативних актах із бухгалтерського обліку, де пріоритетною визнається оцінка активів підприємства за історичною (фактичною) собівартістю, тобто витратами на будівництво, виготовлення чи придбання таких активів.

Інтеграція вітчизняної економіки в міжнародні ринки вимагає використання в обліку також інших методів оцінювання. Це, найперше, пов'язано, зі знеціненням української гривні, що призводить до заниженої оцінки довгострокових активів у разі застосування затратного підходу. З іншого боку, конкурентоспроможність та ефективність вітчизняного виробництва можна забезпечити з упровадженням нової техніки, передових технологій. Тому довгострокові активи підприємств мають бути оцінені й із позиції очікуваних ефектів від їх використання. Усі ці питання надають дослідженню методів оцінки майна та інвестиційних проектів актуальності й практичної цінності.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питанням оцінки майна підприємств приділяється багато уваги як у зарубіжній, так і у вітчизняній економічній літературі й нормативних актах. Світовий досвід оцінки майна, що пропонується до використання в системі обліку та звітності, узагальнено в різних варіантах міжнародних стандартів бухгалтерського обліку й фінансової звітності. У прийнятих національних Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку переважно враховано міжнародний досвід, але він не завжди прийнятний для вітчизняної практики, вступає в протиріччя з іншими нормативними актами, особливо стосовно купівлі-продажу майна й оподаткування.

Серед вітчизняних науковців слід виділити праці М. І. Боднара [2] і Л. Г. Ловінської [6] із теорії оцінки та її застосування в бухгалтерському обліку; М. В. Корягіна [4], Р. О. Костирка [5] і Ю. С. Цаль-

Цалка [9], що стосуються оцінки вартості підприємства; І. Й. Яремка щодо оцінки капіталу підприємств у системі обліку й звітності [10].

Мета статті – узагальнення світового досвіду оцінки довгострокових активів підприємств і виявлення можливостей його застосування у вітчизняній системі обліку. До головних **завдань** належить дослідження можливих варіантів формування вартості об'єктів обліку основних засобів, інших необоротних активів на момент їх придбання, дату балансу та при вибутті.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Теорія й практика оцінки та інвестиційних розрахунків має у своєму арсеналі значну кількість різноманітних концепцій, методів і прийомів оцінки майна та інвестиційних проектів. Методи й техніка такої оцінки постійно змінювалися та вдосконалювалися.

У 50-ті роки застосовувалися прості методи, що ґрунтувалися на статичній інформації, узятій із балансу та інших форм бухгалтерської звітності. Із 70-х років у світовій практиці намітився відхід від оцінки за даними бухгалтерського обліку, почали використовувати динамічні методи оцінки, побудовані на теорії дооцінки, дисконтування, що враховують фактор часу, вплив інфляції та ін.

Слід відзначити, що в Україні до останнього часу в основному збереглися прості традиційні бухгалтерські методи оцінки. Ці методи, що ґрунтуються здебільшого на залишковій бухгалтерській вартості чи собівартості, постійно зазнавали серйозної критики.

Практика показала недосконалість оцінки за первісною й залишковою вартістю об'єктів, насамперед, через розбіжності бухгалтерського та фактичного (технічного) зносу. Це пов'язано, насамперед, із недосконалістю централізовано встановлених норм амортизаційних відрахувань. Особливо це стосується періоду, коли в обліку більшість підприємств застосовували так званий податковий метод нарахування амортизації. Із 2011 р., із запровадженням Податкового кодексу України, норми амортизації було глибше диференційовано (із 4-х до 16-ти груп). Проте й вони не повністю корелюються з реальним зносом, не узгоджуються з дійсним терміном корисного використання окремих об'єктів основних засобів та іншого майна інвестиційної сфери. По-друге, залишкова вартість не враховує морального старіння об'єктів, кон'юнктури ринку, інфляційних процесів та інших чинників, пов'язаних із визначенням дійсної ринкової вартості.

У світовій практиці застосовують різні види й методи оцінки майна, прогнозованих чи здійснених інвестицій. У табл. 1 узагальнено основні види оцінки, що використовуються в зарубіжній та вітчизняній практиці. Їх можна умовно поділити на дві групи – консервативні й динамічні методи оцінки.

До першої групи відносять оцінку за історичною собівартістю, нормативними затратами, первісною, залишковою вартістю. Ці методи ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку, тому в момент оцінки вони найбільш точні, однак не враховують фактора часу, кон'юнктури ринку, інфляції та інших чинників.

Таблиця 1

Класифікація видів та методів оцінки

Вид оцінки	Метод оцінки
1. Первісна вартість, або історична собівартість (original costs)	За сумою грошових коштів, затрачених на будівництво чи придбання активів.
2. Відновна вартість, або поточна собівартість (replacement value)	За сумою коштів, яка повинна бути заплачена в цей момент при необхідності придбання (створення) такого ж або аналогічного активу.
3. Залишкова (балансова) вартість	За різницею між первісною (відновною) вартістю й нарахованим зносом. Вона входить до валюти балансу.
4. Ринкова вартість (market value)	За сумою коштів, яка може бути одержана при купівлі чи продажу наявних засобів на вільному ринку.
5. Поточна вартість, або вартість реалізації (current costs)	За ринковою продажною ціною аналогічних активів.
6. Чиста вартість реалізації (net realizable value)	За ціною реалізації без витрат, пов'язаних із реалізацією.

7. Експертна оцінка (appraisal value)	За розрахунковою величиною поточної вартості придбання активів.
8. Теперішня вартість (present value)	За теперішньою вартістю майбутніх грошових потоків.
9. Дійсна (ідеальна) вартість	Комплексна оцінка з використанням 1; 2; 3; 7; 8 методів.
10. Інвестиційна вартість	За розмірами інвестиційних ресурсів, укладених у реалізацію інвестиційного проекту.
11. Справедлива вартість (fair value)	За вартістю, за якою активи можуть бути обміняні між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.
12. Ліквідаційна вартість	За сумою коштів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) активів після закінчення строку їх корисного використання, за вирахуванням витрат, пов'язаних із продажем (ліквідацією).
13. Сума очікуваного відшкодування (recoverable amount)	За сумою, яку підприємство сподівається отримати в результаті майбутнього використання активу, включаючи його ліквідаційну вартість.
14. Споживча (внутрішня) вартість	За суб'єктивною цінністю для конкретного власника.
15. Страхова вартість	За вартістю, визначеною з метою страхування об'єкта.
16. Митна вартість	За вартістю імпортованих чи експортованих об'єктів для визначення мита, митних послуг.

До другої групи слід віднести оцінку за поточною, чистою, справедливою вартістю, дисконтованою вартістю, експертною оцінкою. Ці методи оцінки ґрунтуються на ринкових принципах формування ціни, мало прив'язані до минулих затрат, зате можуть спиратися на майбутні доходи. Указані методи більш динамічні, виражають не лише внутрішню оцінку, але й вартість того чи іншого об'єкта в ринковому середовищі.

Якщо розглядати оцінку з позиції бухгалтерського обліку як спосіб визначення вартості господарських засобів із допомогою узагальнюючого грошового вимірника, то в більшості випадків вона ґрунтується на затратному методі. Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та за прийнятими національними П(С)БО серед головних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності пріоритетність надається оцінці активів за історичною (фактичною) собівартістю, тобто за витратами на їх виготовлення чи придбання.

Незважаючи на це, згаданими нормативними актами вводиться у вітчизняну практику обліку низка нових ринкових методів визначення справедливої вартості, за якою може відбуватись обмін активів або оплата зобов'язань у результаті операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами. Згідно з П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» визначення справедливої вартості може здійснюватися за такими методами:

1. Поточною собівартістю, за якою активи відображаються в обліку за сумою грошових коштів, яка була б заплачена в разі придбання цього активу на поточний момент. Така оцінка є первісною вартістю й за нею рекомендують вести облік матеріалів, основних засобів (крім землі, будівель і споруд).

2. Поточною ринковою вартістю – за вартістю реалізації, тобто сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яку можна було б отримати на поточний момент за допомогою продажу активів у ході звичайної реалізації. Цей метод оцінки рекомендовано застосовувати для обліку землі, будівель, споруд, машин та устаткування, а також обліку цінних паперів, нематеріальних активів.

3. Теперішньою вартістю, розрахованою за допомогою дисконтування вартості майбутніх чистих грошових надходжень, що очікуються в результаті звичайної діяльності підприємства. За теперішньою вартістю пропонується здійснювати оцінку довгострокової дебіторської заборгованості, поточних і довгострокових зобов'язань, несприятливих контрактів тощо.

Як свідчить практика оцінки та обліку, у більшості європейських країн в основу первісної облікової ціни при уведенні в дію довгострокових активів покладено фактичні витрати на придбання, будівництво, включаючи транспортування, монтаж й інші витрати з їх доведення до експлуатаційного стану (табл. 2). Тільки в Нідерландах і Великобританії дозволено ставити на облік такі активи за ринковою ціною, дооцінювати чи уцінювати їхню вартість у момент придбання. Законодавство Бельгії вимагає включати до балансу нововведені об'єкти за нижчим значенням показників первісної чи ринкової вартості.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика оцінки необоротних активів в обліку європейських країн*

	Бельгія	Данія	Франція	Німеччина	Греція	Італія	Люксембург	Нідерланди	Португалія	Іспанія	Швеція	Великобританія	Україна
1. Оцінка довгострокових активів: – за первісною вартістю; – за поточною ринковою вартістю; – за нижчим значенням первісної чи ринкової вартості.		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2. Дооцінка довгострокових активів зараховується: – до додаткового капіталу; – до резерву переоцінки; – до капіталу в дооцінках; – додається до прибутку для оподаткування.	+		+	+		+		+			+	+	+
3. Метод амортизації: – прямолінійний метод; – за зменшуваним залишком (дегресивний); – прискорена амортизація; – за вибором підприємства (змішаний); – бухгалтерські норми не збігаються з податковими.	+	+	+	+	+	+	+		+		+	+	+
4. Списання гудвілу: – амортизується протягом п'яти років; – амортизується протягом терміну дії; – списується за рахунок резервів; – списується за рахунок прибутків; – не визначено.	+				+		+	+	+	+			+
		+	+	+		+					+	+	+
				+				+	+			+	

* Складено за даними Довідника «Європейський бухгалтерський учет» та [1; 3; 11].

Спеціалісти вважають, що затратний метод оцінки об'єктів інвестування може використовуватись у практиці, якщо власність не продається й не купується, якщо не існує розвинутого ринку нерухомості та інших інструментів фондового ринку, якщо основою здійснення інвестицій не є одержання доходів (будівництво об'єктів соціальної сфери, культових споруд тощо) [8, с. 79].

Оцінка за ринковою вартістю здійснюється способом дооцінки, тобто доведення собівартості придбаного активу до ринкової ціни. Періодична дооцінка – важливий елемент наближення облікової ціни об'єктів інвестування до ринкової вартості. Слід відзначити, що дооцінка вартості довгострокових активів практикується в більшості європейських країн (табл. 2). До того ж, у багатьох країнах норми й порядок дооцінки регламентуються державою, у деяких державах вона є обов'язковою.

В Україні за роки незалежності обов'язкова дооцінка основних засобів (тоді її кваліфікували як індексацію активів) проводилася чотири рази: на 1.05.1992 р., на 1.08.1993 р., на 1.01.1995 р., на 1.04.1996 р. Крім того, декілька разів здійснювалася дооцінка вартості незавершеного будівництва й вартості житла. Така інтенсивність зумовлена значними інфляційними процесами, зміною грошової одиниці. Сума дооцінки об'єктів спрямовувалася до складу додаткового капіталу підприємства й не могла бути вилучена.

Однак законодавством не визначено сферу використання цього фонду (капіталу). Лише для акціонерних товариств Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку дозволено, починаючи з 1998 р., суму дооцінки приєднувати до статутного капіталу зі збільшенням номінальної вартості чи додатковим випуском акцій, які у відповідних пропорціях повинні бути розподілені між акціонерами.

На нашу думку, такий порядок використання дооцінки потрібно розповсюдити на підприємства всіх видів і форм власності. Це дасть можливість підприємству приєднати суму індексації до статутного капіталу без оподаткування. В арсеналі підприємства має бути кілька методів оцінки необоротних активів, вибір яких здійснюється при встановленні облікової політики. До речі, Міжнародні стандарти обліку (МСБО 16) розглядають облік основних засобів за переоціненою вартістю як альтернативний підхід, не обов'язковий до застосування.

Як свідчать теоретичні дослідження і багатий досвід передових країн, оцінку вартості інвестиційних проектів доцільно здійснювати з позиції майбутньої дохідності об'єктів інвестування. Це – третій підхід (концепція) до оцінки вартості майна та інвестицій.

Ця концепція найменше ґрунтується на облікових даних, не прив'язана до бухгалтерського обліку, балансу, іншої облікової інформації. Вона ґрунтується переважно на прогнозних розрахунках очікуваних від реалізації інвестиційних проектів доходів, їх зіставленні з необхідними витратами на здійснення інвестицій. При цьому можливий реальний зв'язок між величиною інвестованого капіталу й доходом від його використання. Оцінка інвестицій за рівнем дохідності ґрунтується на припущеннях, що вартість укладеного капіталу дорівнює поточній (теперішній) вартості прав на майбутній дохід.

У світовій, а тепер і вітчизняній практиці застосовують різні методологічні концепції та підходи до оцінки вартості ще одного виду довгострокових активів – фінансових інвестицій. Насамперед треба виділити методи оцінки, які застосовуються на стадії придбання й формування їх первісної вартості. Первісна оцінка здійснюється за собівартістю їх придбання.

П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» визначає декілька модифікацій собівартості:

- ціна придбання з урахуванням усіх супутніх витрат;
- справедлива вартість обліку інвестицій при їх обміні на цінні папери;
- справедлива вартість, встановлена за бартерним контрактом.

Так стандарт вводить також складну систему оцінки фінансових інвестицій у балансі. Методи оцінки таких інвестицій залежать від того, призначені вони для продажу чи для використання із метою одержання прибутку. У першому випадку оцінка інвестицій на дату складання балансу здійснюється за справедливою вартістю або за собівартістю з урахуванням зменшення корисності. Якщо ж придбані інвестиції не призначені для подальшого продажу, то, крім названих способів, може використовуватися ще й метод оцінки за амортизованою собівартістю й метод участі в капіталі. Використання того чи іншого методу залежить від ступеня впливу інвестора на підприємство, акції якого ним придбані. Міжнародні стандарти також ураховують цей фактор (табл. 3).

Залежно від того, який вплив має інвестор на суб'єкт інвестування, оцінка може проводитися за собівартістю, за правилом нижчої оцінки (собівартості чи ринкової вартості), за методом участі в капіталі.

Національними стандартами, порівняно з МСБО, запроваджуються нові визначення в оцінці інвестицій. Зокрема, у статті 9 стандарту 12 зазначено, що фінансові інвестиції, справедливую вартість яких достовірно визначити неможливо, відображають на дату балансу за їх собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестицій. При цьому ні цей стандарт, ні інші нормативні документи не розкривають поняття «зменшення корисності» й коли таке зменшення може виникнути. У реальному житті важко оцінити, як на фондовому ринку можна з певним ступенем достовірності визначити зменшення корисності стосовно собівартості.

Таблиця 3

Методи оцінки довгострокових фінансових інвестицій за МСБО

Ступінь впливу інвестора на об'єкт інвестування	Методи обліку й оцінки інвестицій				підстава
	за методом собівартості	за нижчою оцінкою собівартості чи ринковою вартості	за методом участі в капіталі	за переоціненою вартістю	
Незначний вплив (інвестор володіє менше ніж 20 % акцій об'єкта інвестування)	Так	Так	Ні	Дозволений альтернативний підхід	МСБО 28 «Облік інвестицій в асоційовані компанії»
Суттєвий вплив (20–50 % акцій об'єкта інвестування)	Так	Ні	Так	Ні	МСБО 28 «Облік інвестицій в асоційовані компанії»
Повний контроль діяльності з боку інвестора (понад 50 % акцій об'єкта інвестування)	Дозволений альтернативний підхід	Ні	Так	Дозволений альтернативний підхід	МСБО 27 «Консолідовані фінансові звіти», МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність»

Отже, реальними методами оцінки фінансових інвестицій на сьогодні можуть бути за собівартістю, за справедливою ринковою вартістю, за методом участі в капіталі. Застосування цих методів, ураховуючи ступінь впливу інвестора на об'єкт інвестування, відображено в табл. 4.

Таблиця 4

Залежність методів оцінки інвестицій від ступеня впливу інвестора на об'єкт інвестування

Ступінь впливу інвестора на об'єкт інвестування	Метод оцінки довгострокових фінансових інвестицій
Інвестор не має суттєвого впливу на інвестоване підприємство	За справедливою вартістю або собівартістю з урахуванням зменшення корисності
Інвестор має суттєвий вплив на підприємство (володіє блокувальним пакетом акцій – понад 25 %)	Метод участі в капіталі асоційованих підприємств
Інвестор контролює діяльність інвестованого підприємства (володіє контрольним пакетом акцій: понад 50 %)	Метод участі в капіталі материнської компанії в дочірньому підприємстві

Як видно з табл. 4, запропоновані методи оцінки довгострокових фінансових інвестицій для вітчизняного обліку ґрунтуються на аналогічних методах за МСБО. Так, довгострокові інвестиції в цінні папери, що надають право власності, але не дають можливості суттєво впливати на інвестоване підприємство, повинні відображатися в обліку й балансі за справедливою вартістю або за їхньою собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестицій. Це кореспондує з установленим МСБО правилом оцінки за нижчою ціною – собівартістю або ринковою вартістю, визначеною на основі інвестиційного портфеля. Зменшення ринкової вартості акцій інвестованого підприємства слід відображати в інвестора як утрати від знецінення фінансових інвестицій. Якщо ж придбані цінні папери не є ринковими або фінансова інвестиція виступає внеском до статутного капіталу іншого підприємства, то вартість інвестиції протягом усього періоду повинна оцінюватися за собівартістю, яка включає ціну придбання акцій, комісійні винагороди, мито, інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням такої інвестиції.

Облік довгострокових фінансових інвестицій в асоційовані підприємства інвестор веде з використанням методів собівартості або участі в капіталі.

За методом собівартості здійснюють оцінку фінансової інвестиції в асоційоване підприємство якщо:

а) інвестиція придбана та утримується тільки для продажу;

б) асоційоване підприємство виконує свою діяльність в умовах, що суттєво обмежують його здатність передавати інформацію, кошти інвестору протягом тривалого періоду.

У цьому випадку сума інвестиції не змінюється. Отримані дивіденди, визначені відповідно до встановленої частки, зараховуються до прибутку інвестора. Суми, отримані від асоційованого підприємства понад нараховані дивіденди з чистого прибутку, відображаються як зменшення балансової вартості інвестицій.

Згідно з методом участі в капіталі балансова вартість інвестицій, яка спочатку оцінюється за собівартістю, збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування. Це означає, що при одержанні прибутку асоційованим підприємством на відповідну частку в його капіталі повинна бути збільшена інвестиція в підприємства інвестора. На суму збитків у відповідних пропорціях зменшується фінансова інвестиція. Балансова вартість інвестицій також зменшується на суму отриманих дивідендів.

Інвестиції в дочірні підприємства материнська компанія облікує за методом участі в капіталі. Проте МСБО 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність», як і МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність», дозволяють в окремих випадках використовувати альтернативні методи оцінки інвестицій, зокрема метод собівартості.

Незважаючи на досить жорсткі вимоги вітчизняних облікових стандартів щодо обов'язковості застосування методу участі в капіталі (у нас вони є жорсткішими, ніж за міжнародними стандартами, і не передбачають альтернативи), у практичній діяльності вітчизняних інвесторів цей метод не знайшов широкого використання. Більшість пов'язаних осіб (асоційованих, спільних, материнських і дочірніх підприємств) не використовує метод участі в капіталі, оцінюють і ведуть облік інвестицій за собівартістю.

Аналіз причин його ігнорування засвідчив, що інвестори бояться негативного впливу об'єкта, у якого здійснено інвестиції. Адже допущені збитки пов'язаної особи у відповідних частках:

- а) належать до збитків інвестора;
- б) зменшують саму інвестицію останнього.

Інколи інвестори свідомо ігнорують цей метод, купуючи акції іншого підприємства, ставлять перед собою мету – довести емітента таких акцій до банкрутства, щоб знищити конкурента, завоювати ринок, оволодіти ресурсами, землею, на якій розміщений конкурент, тощо. Основною метою методу участі в капіталі має бути велика зацікавленість інвестора в позитивних результатах інвестованого суб'єкта, адже належна частка його прибутку збільшує капітал інвестора та добавляється до суми самої інвестиції; змушує «багатого інвестора», який знайшов кошти для здійснення інвестиції, допомагати «бідному суб'єкту», що продає частки, акції й таким чином намагається залучити додаткові інвестиційні ресурси. Від цього виграє й держава в цілому за рахунок синергетичної вигоди об'єднання інтересів і зусиль завжди покращує загальні результати.

У зв'язку з цим державою має здійснюватися контроль за дотриманням вимог законодавства щодо обраних методів оцінки та обліку інвестицій, за порушення якого мають накладатися дисциплінарні та матеріальні санкції.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Аналізуючи методи оцінки майна та фінансових інвестицій в Україні, слід зазначити, що в їх основі лежать три основних підходи до визначення вартості майна чи інвестицій, які відповідають концепціям оцінки інвестиційного майна, що передбачені міжнародними обліковими стандартами:

- із погляду понесених затрат (cost approach), або затратний метод;
- із допомогою прямого порівняння ринкових аналогів (direct sales comparison approach), або порівняльний підхід;
- із позиції очікуваних доходів від здійснення інвестицій (income approach).

Незважаючи на регламентовану пріоритетність оцінки активів за понесеними витратами (витратного підходу), підприємствам слід надати можливість обрання й інших, альтернативних методів оцінки. Зі сторони державних органів доцільно посилити контроль за дотриманням підприємствами, корпораціями норм і стандартів бухгалтерського обліку й застосовувати санкції за їх порушення. Це стосується, найперше, установлених правил оцінки (переоцінки) майна та інвестицій, використання методів, що враховують участь інвестора в капіталі об'єкта інвестування.

Джерела та література

1. Блейк Джон. Европейский бухгалтерский учет : справочник / Джон Блейк, Ориол Амант ; пер. с англ. – М. : ИИД «Филинь», 1997. – 400 с.
2. Боднар М. І. Оцінка та оцінювання в бухгалтерському обліку / М. І. Боднар // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – Вип. 13. – С. 169–177.
3. Качалин В. В. Финансовый учет и отчетность в соответствии со стандартами GAAP / В. В. Качалин. – М. : Дело, 1998. – 452 с.

4. Корягін М. В. Оцінювання вартості підприємства в системі бухгалтерського обліку : монографія / М. В. Корягін. – Львів : ТОВ «НВП «Інтерсервіс». – 2012. – 262 с.
5. Костирко Р. О. Комплексна оцінка вартості підприємства : (монографія) / Р. О. Костирко, Н. В. Тертична, В. О. Шевчук. – Х. : Фактор. – 2008. – 278 с.
6. Ловінська Л. Г. Оцінка в бухгалтерському обліку : монографія / Л. Г. Ловінська. – К. : КНЕУ, 2002. – 276 с.
7. Теория и методы оценки недвижимости : учеб. пособие / под ред. В. Е. Осипова. – СПб. : СПбГУЭФ, 1998. – 159 с.
8. Хендриксен Э. С. Теория бухгалтерского учета / Э. С. Хендриксен, М. Ф. Ван Бреда ; пер. с англ. ; под ред. проф. Я. В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 576 с.
9. Цаль-Цалко Ю. С. Оцінка ринкової вартості підприємства в системі інформаційних ресурсів бухгалтерських рахунків / Ю. С. Цаль-Цалко // Бухгалтерський облік, контроль і аналіз в сучасній економічній науці і практиці. – К. : КНЕУ, 2014. – 376 с.
10. Яремко І. Й. Оцінка капіталу підприємства: інформаційне забезпечення вартісно-орієнтованої концепції управління підприємством : монографія / І. Й. Яремко. – Львів : Новий світ – 2000, 2005. – 236 с.
11. Эванс Ф. Ч. Оценка компаний при слиянии и поглощении / Френк Ч. Эванс, Девид М. Бишоп. – 3-е изд. – М. : Альпина, 2009. – 332 с.

Крупка Ярослав. Методы оценки имущества и инвестиций в учете и отчетности. Рассматриваются различные методы стоимостной оценки инвестиционных проектов и имущества инвестиционной сферы в учете и отчетности на момент приобретения и на дату составления баланса. Все методы условно разделены на две группы: консервативные и динамические. К первой группе отнесены варианты оценки за фактической себестоимостью, нормативными расходами, первоначальной и остаточной стоимостью, ко второй – за текущей стоимостью, справедливой и дисконтированной стоимостью, экспертной оценкой.

Среди методов выделяется и дается критическая оценка затратному методу, который базируется на исторической (фактической) себестоимости. Ему отдаются приоритеты на законодательном уровне, он превалирует в практике отечественного учета. Однако в условиях неразвитого инвестиционного рынка и прогрессирующей инфляции он не может давать объективную оценку долгосрочным активам и капиталу предприятия в целом.

Предлагается использовать и другие методы оценки долгосрочных объектов инвестиционной сферы в определенной комбинации: по справедливой рыночной стоимости, правилом низшей оценки (себестоимости или рыночной стоимости), методом участия в капитале, ожидаемым дисконтируемым доходам и др.

Ключевые слова: инвестиции, имущество, метод, оценка, учет, финансовая отчетность.

Krupka Yaroslav. Estimation Methods of Property and Investments in an Accounting and Financial Statements. The different cost estimation methods of investment projects and property of investment sphere in accounting and financial statements in the moment of acquisition and upon the date of preparing the balance sheet. All methods had been divided into two groups: conservative and dynamic. The variants of estimation after an actual cost, normative cost, acquisition and remaining cost are attributed to the first group; and after a present value, fair and discounted value, expert estimation are attributed to the second group.

Among methods selected and given critical estimation to the expense method which is based on a historical (actual) prime price. It has given priorities at legislative level, it predominates in practice of national accounting. However in the conditions of undeveloped investment market and progressive inflation it can't give an objective estimation of long-lived assets and enterprise capital on the whole.

To utilize other estimation methods of long-term objects at the investment sphere in certain combination: on a fair market value, by the rule of lower estimation (the prime price or market value), method of participating in a capital, expected discounted profits and other had been suggested.

Key words: investments, property, method, estimation, accounting, financial statements.

УДК 657

Mikhail Kutuzov – Ph. D. in Economics, docent
Lesya Ukrainka Eastern European National University;

Yana Kotsiuba – student of Institute of Economics
and Management, Lesya Ukrainka Eastern European
National University

Accounting Outsourcing in Ukraine: Use, Problems and Prospects

This article explores the concept of outsourcing, the company's reason to use outsourcing as a form of accounting and reporting. It was determined that nowadays outsourcing is the promising tool for cost optimization of the company.